

Asia: VN/2434/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi. Väylävirasto pitää lakiluonnosta pääosin riittävästi valmisteltuna ja tuo esiin lausuntonaan seuraavaa.

Ulkoisen kanavan perustamisvelvollisuus on ulotettu lakiesityksessä laajalle joukolle viranomaisia. Ulkoisen kanavan käyttöönotto ja ylläpito vaativat kohtuullisia kiinteitä resursseja ilmoitusmääristä riippumatta. Lakiehdotuksen mukainen jaottelu kuormittaa kaikkein tuntuvimmin pieniä ja keskisuuria viranomaisia, jotka on tunnistettu valvontaviranomaisiksi esityksen liitteessä. Ulkoisten ilmoituskanavien määrän vähentäminen esimerkiksi oikeudenalakohtaiseksi tehostaisi ulkoisten ilmoituskanavien toimintaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Erityisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

Väyläviraston näkemyksen mukaan on tarkoituksenmukaista, että lakiesityksen soveltamisalaa laajennetaan direktiivissä mainittuihin aloihin liittyvään kansalliseen lainsäädäntöön. Ehdotettu laajennus olisi perusteltu ilmoittajan suojelun kannalta.

Erityisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

-

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

-

Erityisesti: liiittykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

Erityisesti: liiittykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Lakiesityksen perusteella ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus ja toimivaltakysymykset jäävät epäselväksi. Tehtävänjako keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan ja muiden ulkoisten ilmoituskanavien välillä voisi olla selkeämpi. Epäselväksi jää myös se, miten ilmoitukset siirretään keskitetystä ulkoisesta ilmoituskanavasta valvovan viranomaisen omaan ulkoiseen ilmoituskanavaan. Epäselväksi jää myös se, voiko valvova viranomainen käyttää omaa sisäistä ilmoituskanavaansa ulkoisena ilmoituskanavana. Myös suullisen ilmoittamisen toteutus ja vastaanottaminen sekä suullisen ilmoituksen siirtäminen keskitetystä ulkoisesta kanavasta muihin ulkoisiin kanaviin tulisi jäsentää yksityiskohtaisemmin.

Lakiesityksen (s. 106) mukaan "ilmoituksen voisi tehdä keskitettyyn ulkoiseen ilmoituskanavaan myös silloin, jos organisaatiossa ei noudateta 12 §:ssä säädettäväksi ehdotettuja sisäistä ilmoittamista ja jatkotoimia koskevia velvoitteita. Kyse voisi olla esimerkiksi ilmoituksen asianmukaisen käsittelyn laiminlyönnistä, kuten siitä, ettei ilmoitusta käsitellä kohtuullisessa ajassa tai rikkomisen korjaamiseksi ei ryhdytä tarpeellisiin jatkotoimiin, vaikka sisäiseen tutkinnan tulokset vahvistavat rikkomisen tapahtuneen." Ilmoituksen vastaanottaneella taholla on kuitenkin oikeus selvittää asiaa kolmen kuukauden ajan kuitattuaan ilmoituksen vastaanotetuksi. Epäselväksi jää, viittaako lakiesityksessä oleva kohtuullinen aika asian käsittelylle vastaanottavan tahon kolmen kuukauden tutkintamonopoliin vai johonkin muuhun.

3 luku Sisäisiin ja ulkoisiin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

Lakiesityksen 21.1 §:n mukaan yksityisen ja julkisen sektorin oikeushenkilöiden ja toimivaltaisten viranomaisten tulee kirjata kaikki vastaanottamansa ilmoitukset tässä laissa säädettyjen salassapitoa koskevien vaatimusten mukaisesti. Ilmoituksia säilytetään ainoastaan niin pitkään kuin se on välttämätöntä ja oikeasuhteista tässä laissa asetettujen vaatimusten tai muiden unionin oikeudessa tai kansallisessa oikeudessa asetettujen vaatimusten noudattamiseksi. Esityksen 26 §:n mukaan vireillepanijan on vastatoimen kiellon rikkomista koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu. Esityksen 31.1 §:n mukaan: jos vastatoimien kiellon vastainen menettely on luonteeltaan jatkuvaa, olisi vaatimus esitettävä kahden vuoden kuluessa lain vastaisen menettelyn päättymisestä. Sääntelykokonaisuus voi siis johtaa siihen, että ilmoituksen vastaanottaneen tahon tulisi säilyttää ilmoituksia koko ilmoittajan palvelussuhteen keston ajan, jos ilmoitus koskee vastatoimea, joka on luonteeltaan jatkuvaa.

Erityisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

-

4 luku Tietojen julkistaminen

-

5 luku Suojelutoimenpiteet

-

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

6 luku Seuraamukset

-

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

-

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintanne?

Ulkoisen ilmoituskanavan mahdollisesta perustamisvelvollisuudesta aiheutuu perustamis-, ylläpito- ja koulutuskustannuksia. Ulkoisten ilmoitusten selvittämisestä aiheutuu lisätyötä.

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

-

Kuistio Laura

Bryggare Samuli
Väylävirasto